

ҚАЗАҚ ТІЛІ
A1
ҚАРАПАЙЫМ ДЕҢГЕЙ

ДЕНСАУЛЫҚ САЛАСЫНДА ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУШІЛЕРГЕ АРНАЛҒАН ОҚУ ҚҰРАЛЫ

ҚАРАҒАНДЫ, 2023

1-САБАҚ КІРІСПЕ

Қазақ тіліне тән дыбыстар:
Ә, ө, ұ, ы, і, қ, ғ, ң, һ

Ә – дауысты, жіңішке.
«Ә» дыбысын айтқанда тіл
алға созылады да, ұшы
астыңғы тіске тиеді.

1. Тыңдаңыз, жазыңыз.

Әә

гәрігер

гәке

Әә

гәрумен

гәрі

1-САБАҚ

F – ұяң дауыссыз дыбыс. Тілдің ұшы тілдің астыңғы түбіне тиеді. Тілдің үстіңгі жағы таңдайға тиеді. Қазақ тілінде F дыбысы тек қана жуан (а, ы, о, ұ) дауыстылармен тіркесіп айтылады.

1. Тыңдаңыз, жазыңыз.

Ff

_____	_____
_____	_____
_____	_____

4

Ff

ҚАҒАЗ

сағат

жуан дауысты
дыбыстар

Қ, F { А
О
Ұ
Ы

Фимарат

жіңішке дауысты
дыбыстар

Ә
Ө
Ү
І
Е } Қ, Г

1-САБАҚ

Ө – жіңішке дауысты, еріндік. Айтылғанда ерін алға созылып, ауыз домалақ болып жай ғана ашылады да, дыбыс ұзақ айтылады.

1. Тыңдаңыз, жазыңыз.

Өө

_____	_____
_____	_____
_____	_____

өкпе

көз

Өө

көзілдірік

қызуөлшегіш

5

1-САБАҚ

Ұ дыбысын айтқанда ерін сүйірленіп, алға қарай жиырылады, дауыс созылып, еркін шығады. Тіл ұшы астыңғы тістен алыстап, арт жағы жоғары көтеріледі. Ұ дыбысы жуан дауысты дыбыс. Айтқанда дауыс жуан естіледі.

1. Тыңдаңыз, жазыңыз.

ҰҰ

_____	_____
_____	_____
_____	_____

6

ҰНТАҚ

ҚҰЛАҚ

МҰРЫН

1-САБАҚ

Ү дыбысын айтқанда ерін сүйірленіп, алға қарай жиырылады. Тілдің ұшы астыңғы тіске тіреледі де, екі жағы көтеріліп үстіңгі азу тістермен қабысады.

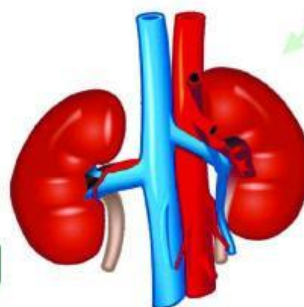
1. Тыңдаңыз, жазыңыз.

ҮҮ

_____	_____
_____	_____
_____	_____

ЖҮРЕК

БҮЙРЕК

ТҮТІК

7

1-САБАҚ

І – жіңішке, қысаң, езулік дауысты дыбыс. І дыбысын айтқанда жақ қысаң ашылып, тілдің ұшы астыңғы тістерге тиеді. Қысқа және анық айтылады.

1. Тыңдаңыз, жазыңыз.

li

_____	_____
_____	_____
_____	_____

8

1-САБАҚ

Қ – дыбысын айтқанда тіл артқа тартылады, ерін созылады, тілдің ұшы астыңғы тіске тиеді, түбірі жұмсақ таңдайға тіреледі. Дем жоғары көтерілген тіл мен таңдай арасынан атылып шығады. Қ дыбысы өте жиі қолданылады.

1. Тыңдаңыз, жазыңыз.

Ққ

_____	_____
_____	_____
_____	_____

тіл

тіс

ішек

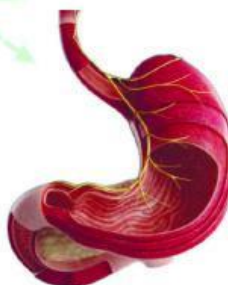

жақпамай

Ққ

мақта

асқазан

9

1-САБАҚ

Ң - үнсі. «ң» дыбысын айтқанда тіл ұшы төменгі тістерге қарай жылжиды, тілдің артқы жағы артқы таңдайға қатты қысылады.

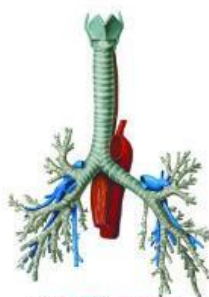

1. Тыңдаңыз, жазыңыз.

ҢҢ

_____	_____
_____	_____
_____	_____

10

кеңіргек

ҢҢ

қаңқа

өңеш

1-САБАҚ

Һ – бұл дыбысты айтқан кезде дауыс байламдары бірігеді, ауа ағыны кедергілерге тап болмай, тез өтеді. Тілдің ұшы астыңғы тістерге жанасады.

1. Тыңдаңыз, жазыңыз.

Һ

_____	_____
_____	_____
_____	_____

ҺҺ

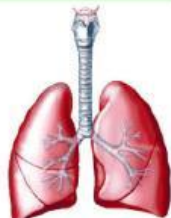
райһар

жиһаз

11

🎧 2. Тыңдаңыз, бос орындарды толтырыңыз. Есте сақтаңыз.

12

📖 3. Оқыңыз, есте сақтаңыз.

түшкіру

жөтелу

ыстығы көтерілу

қалтырау

тамақ ауыру

басы ауыру

жүрек айну

іш бұру

13